Ч. 82 (11.050). Львів, четвер 14. квітня 1927 Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сумерк британських богів?

З приводу китайських подій.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 8. квітня 1927.

I.

Роберт Гарт, англієць, котрий протягом трицяти років управляв китайськими митами і вважається одним з найкращих знавців китайських справ і питань, говорив при кінці своєї китайської карієри:

„Коли я сюди приїхав, хотів я писати книгу про Китай. Та перебувши тут більш половини свого життя, знаю, що не можна писати книги про Китай".

Значить, треба бути дуже обережним і скромним у висказуванні поглядів і оцінок у китайських справах. Цим і пояснюються численні суперечні „толкування" китайських подій; в цьому й причина, що стільки пророчень і прогноз — простується фактами.

Маючи це на увазі, волимо не спішитися з робленням висновків що-до свіжих виступів „генерала" Чанґ-Тсо-Ліна проти СРСР у Пекіні, ні що-до хитань південного ватажка Чанґ-Кай-Шека: завтрішній день легко може здементувати такі міркування. Не будемо теж реферувати тільки що прочитаної книжки Дея*) про „Китай, чарівну країну", написаної на підставі досвідів подорожі з кінця 1926 року. Не завернемося й до прецікавої (одної з нечисленних справді дуже цікавих книг!) збірки розвідок китайського мандарина Ку-Гун-Мінґа**) „Оборона Китаю перед европейськими ідеями" — збірки, яку тепло поручаємо всякому, хто шукає стежок не тільки в китайських, а й наших і загально-людських сумерках. Полишимо на боці й безперечно найсущнішу появу німецької літератури останнього десятиліття, знамениті „Подорожні записки фільософа", пера графа Кайзерлінґа,***) в яких присвячені також Китаєві й китайцям глибокі, аналітичні й синтетичні помічення. Про все те — може колись, іншим разом. Натомість нині просто перекажемо читачам „Діла" кілька уваг і помічень, які ми мали щасливу нагоду одержати від видатного французького діяча, котрий саме вернувся сюди з Китаю, де він перебув довгі роки. Може вони стануть у пригоді тому, хто силкується розчовпати змисл у китайському хаосі.

II.

Безпосередній товчок протианглійського руху в Китаю вийшов від радянських дипльоматів і агентів. Це відоме всім аж занадто. Так дуже відоме, що поза тією радянською „більшовицькою" покришкою вже таки дуже мало хто добачує інших акторів китайського заворушення — американців. А тимчасом американська пайка в підиманні китайців проти Великої Британії хоча й менше відома, то не менша пайки радянської. Американці „працюють" проти англійців у Китаю — від довгих років, не щадячи ні грошей ні трудів, аби тільки придбати собі прихильність і прихильників у Китаю. Між іншим постаралися вони вже давно, щоб стягнути до американських середних і вищих шкіл як найбільше китайської молоді; на стипендії й бурси для молодих китайців повернули американці напр. великі грошеві відшкодування, які китайські уряди платили Америці за свогочасні „боксерські" погроми американських горожан і маєтків у Небесному Царстві. Американці надіються економічно заволодіти Китаєм, як тільки викинуть відти англійську конкуренцію.

Ось де один з ключів розуміння того, що діється тепер на Далекому Сході. І ось у чому для Великої Британії головна небезпека — ще більша від небезпеки радянської, більшовицької, навіть від нарошно прибільшуваної „російської небезпеки Індіям".

Хоча з такими узагальнюваннями і пророченнями і не можна ніколи бути доволі обережним, то таки заризикуємо тут здогад: що велич великобританської всесвітньої імперії входить у вечірній період, у сумерк. За богато вже познак цього приносять нам останні часи: важка і невилічима соціяльна кріза Англії, і розлюзнювання звязку з домініями, і концентричний наступ радянських і американських союзників у Китаю. І інші ще познаки! Серед них не послідним і дуже симптоматичним слід уважати англійське зусилля, щоб рятуватися між іншим і Варшавою: мовляв, *wenn alle Stricke reissen*, — тай виплату 1000 фунтів стерлінгів одноразового „пособія" уенерівським Пілсудчикам (на що інтересні документи приніс недавно віденський „*Abend*"). Тай — чого доброго — й заходи Варшави, щоби попри „дружбу" з Англією „реасекуруватися" з Москвою, — теж дуже симптоматичні для сумерку британського *prestige*...

III.

Дуже, дуже замітне й становище Франції до британських клопотів у Китаю і напружень між В. Британією та Америкою і СССР. Ввічливо та недвозначно Франція відмовилась від англійського зазиву до одного з Англією фронту на Далекому Сході. Ця відмова — першорядного значіння факт, якому льондонські ґазети присвячують притушені, правда, та проте й недвозначні коментарі. Чи Франція справді шукає наближення до радянського Союза, при одночасному наближенні до Німеччини? Чи в китайських історіях Франція потиху вже звязана з Америкою? На останнє вказувала би відповідь, яку дав през. Кулідж французькому амбасадорові про участь американських стрільців у захисті французької концесії. Коли воно так, то які запоруки і яку відплату одержав Париж від Вашингтону за свою відмову Англії?

Такі уваги і такі питання чули ми від нашого інформатора-очевидця. Записуємо їх — може вони комусь принадобляться для орієнтації.

При чому ніколи не вільно нам забувати, що не тільки на Заході, над Прутом, Дністром, Сяном і Бугом є в грі великі інтереси нашого народу, а що українська нація має сущні життєві інтереси, популяційні, кольоніяльні й світово-політичні й на Далекому Сході, інтереси в дійсних уже фактах, тай інтереси в можливостях і конечностях. Голос наш у грі цих інтересів покищо слабий.

Одначе нині „ще не вечір усіх днів". Не правда? **В. Левицький.**

*) *Daye, La Chine est un pays Charmant. (Ed. Grasset.)*

**) В німецькім перекладі: *Ku-Hung-Ming, Chinas Abwehr vor europäischen Ideen (Verl. Diderichs).*

***) *Kayserling, Reisetagebuch eines Philosophen.*

Робітнича нужда.

З приводу останнього страйку в Лодзі.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 10. квітня 1927.

III.

Соломоновий присуд уряду.

Страйк текстильних робітників торкнувся усіх осередків того промислу, отже не лише Лодзі, але й Більська, Білостоку й інших міст. Це видно, зрештою, по скількости 130.000 робітників, які покинули працю. Однак Лодзь, як центр текстильного промислу, з природи річи стала центром страйку. Там теж відбувалася головна, рішаюча, кампанія. Вона з самого початку приняла форми, що згори пересуджували вислід у некористь робітництва. Передусім на задній плян зіпхнено ті вимоги, висловлені в меморіялі професійних союзів, які торкалися охорони соціяльного законодавства, — нічної праці жінок і недітних, англійської суботи, фабричних делегатів і т. д. Про це ніде не згадувалося, наче ці вимоги, це лише традиційна декорація для єдино суттєвого постуляту — підвишки платні. Тимчасом такий погляд з ґрунту помилковий, бо в робітничій нужді у польському текстильному промислі умови праці займають почесне місце. Річ ясна, що тактика промисловців була свідома. Зате можливо, що несвідомо, але сліпо й без мінімальної дози критицизму, на гачок цієї тактики пішов — уряд.

Уряд пробував інтервенювати з самого початку, однак спершу безуспішно. Промисловці, не хотячи й чути про 25 процентову загальну рівну підвишку, пропонували з свого боку прогресивну підвишку (в залежности від висоти винагороди) від 1 і пів до 6 і пів проц. Так само промисловці відкинули висунений урядом проєкт передати в руки уряду вирішення конфлікту, себто згодитися на арбітражний суд. Нині вже ясно, що таке бундючне становище промисловців було докладно передуманою тактикою „маніження" навверх, та що фактично промисловцям на нічому більше і на залежало, як на передачі конфлікту в руки уряду! Зовнішня опозиція промисловців проти арбітражу мала створити психольоґічний ґрунт для згоди на такий арбітраж з боку робітників.

Довіря промисловців до нинішнього уряду й недовіря робітництва полягало на знайомости міністрів інтересованих ресортів. Міністр торгу й промислу інж. Квятковський — сам великий промисловець, один із реакційної трійці в уряді (Мейштович — Незабітовський — Квятковський); міністр праці Юркевич — віби соціяліст, але людина мягка і не розпоряджаюча у нинішньому уряді особливим впливом, що видно з безкарного нехтування у Польщі соц. законодавства; віцепрем'єр Бартель у господарських справах є під безапеляційним впливом ендецького посла й голови „Левіятану" Вержбіцького. Перевага впливів промисловців на цю трійцю, вдержувану урядом для владо-дження страйку, виявилася пророчисто на конференціях, перенесених із Лодзі до Варшави. Нехіть п. Бартеля до представників робітничих проф. союзів а ще більше його інтервю, оголошене підчас страйку в ґазетах, у якому він *a priori* передсказував страйкові невдачу, отже явно ставав на сторону промисловців, не могло чейже пророкувати великої користи для робітників із його інтервенції, а тим паче — суду.

А всеж на такий суд робітники пішли. Коли уряд не схотів натискати на працедавців — програна робітників стала неминучою. Принаровити стару страйкову методу: хто довше видержить, було неможливо, бо каси робітничих професійних союзів були пусті. 19-го березня робітники пробували найти поміч у генеральному страйку в Лодзі, але той страйк не вдався. Отже 21-го обі сторони згодилися на арбітраж уряду. Проти нього був пепесівський Професійний Союз, але його переголосували енпери і хадеки.

28-го березня оголошено присуд. Попередила його поїздка пп. Бартеля, Квятковського і Юркевича до Лодзі, бущім то для пізнання на місці відносин, фактично для тактично-політичних цілей: *ut aliquid fecisse, videatur.* Провідник арбітражного суду й голова тієї прогульки до Лодзі, п. Бартель, обмежився проходом по робітничій дільниці, при чому був такий зворушений нуждою, яку побачив, що „з власних фондів" розділяв „доразові" допомоги. Так голосив потім урядовий комунікат своїм текстом і пригадував відносини Габсбурґів чи Романових по завошівілих воєнних лазаретах.

Найголовніші постанови арбітражного суду такі: Признається робітникам прогресивну підвишку від 5%—12%, при чому 12% підвишки признано заробляючим 2·95 зол. до 3·44 зол. денно, а 5% — заробляючим денно 6·19 зол. до 7·96 зол. Підвишка не торкається ставок акордових. Підвишка обовязує від 21. мин. місяця до 30. червня ц. р. Після того речинця підвишка буде продовжувана так довго, поки одна зі сторін не виповість накиненої арбітражем умови на 15 днів вперед. Бюрових робітників і майстрів виключено зпід цього осуду, рекомендуючи їм окремі безпосередні переговори.

Перекладені на практичну мову ці умови означають: від ста 5—12 зол. місячної підвишки. Посіяння зерна внутрішньої ворожнечі в ряди ріжно-оплачуваного робітництва, не отримавшого за однакову поставу у страйку однакової підвишки. Посіяння зерна розламу поміж бюровими співробітниками й майстрами з одного боку та фабричними робітниками з другого, бо бюрові співробітники й майстри солідарно страйкували, а отримали дулю. Створено провізорію, яка дає „передишку" до нового страйку у текстильному промислі, при найближчій нагоді, як не 30. червня, то кілька тижнів чи місяців пізніше. Бо трудно чейже вважати кілька-злотову місячну (кільканапятисотикову денну) підвишку за якунебудь зміну на краще в робітничій долі, коли при цьому всі інші умови праці залишилися ті самі. Серед таких обставин така підвишка, це радше глум над робітництвом, який може справді на коротку мету ще дужче здеморалізує його, знеохотить до професійних проводирів і страйкового руху, але на дальшу мету мусить проявитися у реакції, як найменше бажаній визискувачам-промисловцям і їх союзникам в уряді*).

*) На превеликий жаль, не маю перед собою офіц. органу „Проф. Союзу Робітників Текст. Промислу" — „Włókniarz", і тому не можу процитувати його становища до висліду страйку. Однак виводи голови того союзу, посла Щерковського, [illegible] „Роботник'у" з ЗДП не за- оголошені в „Роботнику" [illegible]

Найцікавіший для нас, польським текстильним страйком безпосередньо не інтересованих, політичний момент — не тільки не усунений наведеним присудом уряду, але ще змінений. Політичні партії, що заанґажувалися у страйку і в звязку з таким присудом уряду зазнали нової компромітації, нині ще більше озлоблені на уряд і ще зоркіше глядітимуть за нагодою реґабілітації. Дволична соц.-політ. фізіономія уряду з його дволичними посуненнями щораз дужче насторожує людей зправа і зліва, які хотіли би знати ясно, з ким мають до діла, і яких не може вдоволити само імя Пілсудського, вживане де треба і не треба. Вони не криються, що будуть вживати всіх способів для виснення цього замряченого урядового обличчя. Зокрема ППС не кинула думки вжити для цієї мети — робітничих рухів. „Ми примусимо уряд сказати, хто він такий“, чув недавно й автор цих рядків від визначного пепесівського діяча. Можна всяко судити нинішню міць ППС і цілого польського робітництва, а всеж — одні і другі можуть ще зготовити урядові маршалка ріжні несподіванки. Фактом є, що робітнича нужда є завжди певним джерелом соціяльних заворушень, а нема ніяких даних, аби це джерело швидко в Польщі висохло. Соломоновий присуд уряду в останньому страйку джерело це лише підсилив.

І. Кедрин.

лишають сумніву щодо розчарування і огірчення, яке запанувало серед робітництва. Цікаво, що навіть двотижневик „*Solidarność Pracy*“, призначений фактично для розбиття робітничих організацій під демагогічним гаслом аполітичности, журнал, по всій імовірности виданий оточенням п. Бартеля і пригадуючий російську „Зубатовщину“ з 90. рр., в обличчю скандальної розвязки страйкового конфлікту мусів заняти опозиційне до уряду становище. — І. К-н.

Як наші пропадають.

Дещо про українських колоністів на Сибірі.

Нотфрійно відомо, що всі харківські урядові та партійні осередки, тобто т. зв. „верхушки“, отже уряд УСРР. і політбюро та ЦК. КП(б)У. нічим так пристрасно і сердечно не займаються як „справедливим“ вирішуванням національної проблеми на Україні. Який партійний чи урядовий орган вреси не взятиб до рук, то в кожнім і в кожному його числі муситься стрінути якусь нотатку про заспокоювання національних потреб польської, або російської, або жидівської, або молдавської, або грецької, або німецької, або татарської, або навіть халдейської національної (бо й таку навіть там відкрили!) меншости на Україні. Дійсно на Україні більше опікуються та виґоджують нацменшостям ніж українцям.

Зате ніколи ніхто не стріне згадки про те, чи робить що небудь харківський уряд або українські установи для міліонів українців поза межами СРСР. І не тільки такої згадки не стріне, але не стріне й іншої, чи той уряд бодай інтересується їх долею, чи вставляється коли небудь за тими українцями бодай перед урядом РСФРР, чи має добру волю стати в обороні їх прав, а зокрема в обороні такого права українців поза межами УСРР, яке він же проводить у життя на Україні навіть відносно халдейців. Наслідки того такі, що численні групи українців, розкинені по великих просторах сибірського та алтайського краю, не знають навіть про істнування УСРР. Вони винародовлюються. Що так воно діється, бачимо з численних дописів з тих сторін до радянської преси. Один з таких дописів далі наводимо в цілости з Харківських „Вістей“.

І тут замітне те, що не зважаючи на такі дописи, в яких є навіть докори на адресу харківських владик, ті нічого собі з того не роблять. Вони далі не чують і не бачать, що поза межами УСРР є в Радянському Союзі понад 8 міліонів українців, яким треба допомогти, якими треба заопікуватися. Яскравим доказом на те нехай послужить лист П. Мовчана з Алтайщини про денаціоналізацію тамошніх українців.

„Через ріжні політичні й економічні обставини — пише Мовчан — ще за царату, шукаючи кращої долі, богато українців розселилося по ріжних кутках колишньої Росії, а особливо Сибіру. Робітники й службовці, розсипавшись тут серед загальної маси, не так помітні, але селяне-хлібороби в богатьох місцях живуть великими селами. І от про життя, побут і мову одного з таких куточків України, в Сибір перенесених, і хочеться поговорити.

В даному разі мова йде про українців, що живуть в Алтайській окрузі і місті Бійську. В самому місті мешканців 45.000 і за останнім переписом з них українців біля шостисот душ; по окрузі-ж українців біля пяти тисяч. Є великі села, як Воєводське й Бочкарі, де українців — 70 проц.; майже всі вони переселенці з колишнього сумського повіту, живуть тут деякі років по тридцять і більше.

Перше моє знайомство з ними було на базарі в Бійську, куди їх зїзджається дуже богато. Прислухавшись до балачки купки дядьків, я звернувся до них українською мовою. Один дідусь, почувши мене, дуже зрадів і як дізнався, що я недавно приїхав із Сумщини, то ніби побачив близького родича. Зібрався цілий гурт земляків, почались балачки. Особливо цікавились Сумами. Багато розпитували про життя України. На моє запитання, чи не скучають за батьківщиною, відповіли, особливо старі, що з моєї балачки взнали богато нового про Україну і хотілиб побувати. І гроші мають, але нема до кого їхати, бо з родичами звязок порваний, не знають, чи є хто там живий.

Далі зайшла розмова про сучасний політичний та економічний стан і культурне життя України. Виявилось, що про теперішне життя на Україні вони зовсім нічого не знають. Про українізацію держапарату, школи, про літературу довелося їм пояснити тут же, показавши „Вісти“, що були в мене в руках. Грамотні пробували читати, але не змогли, не знаючи українського правопису. Один, дуже старий, дядько заявив: „Тільки ми старі ще й балакаємо по своєму, молодь зовсім забула нашу мову, про українське письмо й балакати нічого. Старі люде майже всі неграмотні, а молодим рідному слову ніде вчитися. ОкрОНО (Окружний відділ народньої освіти) кажуть, хотіло відкрити нам українську школу, але село відмовилось. — Другий селянин сказав: — „У нас тут тільки залишилося українського, що де в кого зі старих бабів сорочки з підтичкою та мережкою. Щож до української книжки, то може де й є „Сборник малороссийских песен“, що завалявся. Про теперішнє-ж українське життя, про газети і в місті не чули, а в селі й тим більше. Приїздіть, то самі й побачите нашу культуру!“.

Балачка з земляками-селянами мене дуже зацікавила. Маючи на увазі, що в місті богато українців, я запитав на почті, чи одержує хто українські газети або журнали. Мені відповіли, що крім мене ніхто ні тепер, ні раніш за кілька років нічого не одержував. Незадоволений цим, заходжу в єдину тут книжкову крамницю „Сибкрайиздат“ (сибірське краєве видавництво) питаю, чи нема якої-небудь української літератури. — Відповідь: „Ні рядка, бо ніколи ніхто не питав“!

Дальша моя екскурсія до центральної книгозбірні з такоюж метою підтвердила цей факт. Коли я сказав зав. книгозбірнею, що на підставі того, що в місті чимало українців, повинніб тут бути українська газета й журнал, він мені відповів, що за весь час, ніхто ніколи й не питав нічого українського. Із девятнацяти тисяч томів книгозбірні — українською мовою не було ні рядка. Розмова була саме в день роковин Шевченка, і мені з гордістю показали „Кобзаря“, єдиний мабуть примірник — на всю Алтайську округу, і той був у російському перекладі Білоусова — видання 1919 р., Москва. Я зацікавився, чи часто він буває в читача: із реєстраційної карти виявилось, що був він узятий з книгозбірні вісім разів, але за який час невідомо. І, держачи в руках „Кобзаря“, згадав я: „Учітеся, брати мої, думайте, читайте і чужому научайтесь, свого не цурайтесь“. На превеликий жаль до українців в Алтайську округу слова ці не дійшли. А хтож винен?

Гадаю, що українським культурним установам пораб подбати про шляхи, що ними можна булоб посунути українську культуру до українського населення забутих кутків Сибіру“. („Вісти“ з 1. IV. 1927.)

Ось так і вигибають національно цілі маси українців в „найсправедливішій“ щодо вирішування національної проблеми державі, Радянськім Союзі. І коли на Україні урядові чинники самі вишукують усякі нацменшости, щоби їх благословити своєю політикою, то тими нещасними нашими земляками на Сибірі не інтересується ні одна душа не тільки в РСФРР. і СРСР, але й у харківських урядових колах.

§ 19.

З покликанням на 19. параграф пресового закону наспіло до нас письмо такого змісту:

Відносно артикулу поміщеного на стор. 2. „Діла“ з дня 3. квітня 1927 ч. 74. п. заг. „Повчаючі збори“, — прошу, на основі § 19. пресового закону, помістити в найближчому числі „Діла“ на тім самім місці і таким самим друком, слідуюче спростування:

1) Неправдою є, що „з початком цього тижня скликали незвичайно рухливі тепер політики з „Ради“ довірочну нараду самих вибраних, найпевніщих і найвідданіших їм членів Нар. Орг. м. Львова з Городецької дільниці, та почали їм виказувати про неминучу потребу безпартійности Нар. Організації“ — а правда є, що ту нараду скликала Управа дільничевої Нар. Орг. м. Львова, зложена в більшости з членів невідданих політиці „Ради“, якої головою є визначний член УНДО п. Стефанівський, — що предметом реферату було: а) міжнародне політичне положення і б) спосіб осягнення завдань Нар. Орг. м. Львова з виключенням справи партійности або безпартійности організації, — і вкінці, що на референта був упрошений п. Л. Петрушевич особисто п. головою Стефанівським.

2) Неправда є, що „довго обґрунтовував ідеолоґ безпартійности з „Ради“ Л. Петрушевич „безпрограмову“ програму, якою малаб кермуватись Нар. Орг.“, і правда є, що Л. Петрушевич придержувався стисло теми реферату і говорив лише про політичне міжнародне положення та про способи піднесення національної свідомости в загалу населення м. Львова і про способи зукраїнізування Львова.

3) Неправда є, що „вірні прихильники „безпартійної“ „Ради“ нікого невідданого не тільки на раду не запросили, але й що хтось з тої катеґорії прийшов, то його до салі нарад не впускали. Та не зважаючи на те все, дуже розчарувалися“, — і правда є, що вибір осіб запрошених і впускання на салю переведене було Управою дільничевої Організації під проводом голови п. Стефанівського, що є членом УНДО, та що присутні, які стоять близько часопису „Рада“, були з перебігу наради і дискусії вповні вдоволені.

4) Неправда є, що би дискусія розбила всі їхні надії“, або щоби „панів з „Ради“ уголомшив удар зі сторони людей, яких вони тягнули до співпраці в Організації“, — або щоби „поважаним міщанам і робітникам отворились очі на правдиві ціли непочитальної роботи панів з „Ради“, — і правдою є, що в дискусії по рефераті ніхто з забираючих голос не відмовився від співпраці в Нар. Орг. м. Львова, і всі обіцяли співпрацю у осягненню завдань цеї організації з застереженням своїх партійних поглядів.

Правдою є вкінці, що дуже поважний міщанин та член партії, Центрального Комітету УНДО і голова Організації дільничевої п. Стефанівський висказав подяку референтові за річевий і спокійний реферат, а учасникам за участь і ... спокійне ведення дискусії, а вкінці екс...

Д-р Володимир Левицький.

Вартість математики.

(Продовження.)

Говорив я про науки природничі та технічні, та не згадав досі про ту науку, якій я присвятив ціле моє життя — математику. І тому хочу тепер дещо більше про неї сказати.

Математика є завершенням цілого людського знання, то цариця усіх наук, як справедливо висказався один визначний математик. Однак математика є наукою ексклюзивною і тому вона ніколи не була і не може бути популярною. А ексклюзивна вона тому, що богатий її зміст обіймає світ цілком інших понять, як усяка інша дісципліна, далі тому, що її методи є відмінні від метод інших наук, а вкінці ще й тому, що її мова і символіка є для ширшого загалу неприступна. Подати зміст математики — це завдання непосильне; сказати, що це наука про величини та їх взаїмні відношення, це буде лиш невелика частина, яка не вичерпує її змісту, бож до математики побіч чисел і геометричних величин, побіч величин тяглих і нетяглих входить і наука про комбінаторику і про групи і вищі числа і їх комплекси і про вищі простори і т. д., до яких назву величини можна прикладати лиш з деякими застереженнями. Її обсяг є незвичайно широкий; при допомозі математики її посестра астрономія (механіка неба) розслідила далекі, безконечні простори, куда не загляне ані око ані найсильніший телескоп; при помочи математичної аналізи друга посестра математики - фізика розбила атом на прачасти і відкрила у тім мікрокосмі такі дива, про які кілька років тому назад ніхто й не думав. „*Die Mathematik ist in ihrer Entwicklung völlig frei*“ — сказав великий німецький математик Ж. Кантор (*G. Cantor*), і лиш звязана вона тим постулятом, щоби всі нові поняття, які вона творить, не містили у собі суперечности й оставали в повній згоді з усіми досі утвореними поняттями на основі точних дефініцій.

Щоби однак построїти цю найвеличавішу будову людського духа, якою є математика, треба було праці не поколінь, але цілих тисячиліть; і тому розвиток математики йшов ріжними фазами. У старині Халдейці, Египтяни і найгеніяльніший з усіх народів усіх часів — греки знали вже основи аритметики чисел. Пітагорейці увесь світ підпорядкували числу, а навіть найідеальніший вислів людського серця — музику піддали законам аритметики. Вони то створили гармонію сфер, яка по віках віджила, хоч і в іншому виді *). Та Греки залюбки були геометрами і вони то в творі великого александрійського ґеометра Евкліда (300 літ до Хр.) τὰ στοιχεῖα (Елементи) лишили будівлю, немов ковану в граніті, що перестояла вж по нинішній день майже незахитана. Однак греки оперували майже виключно пропорціями; навіть найбільший математичний геній старинного світа Архімед (200 літ до Хр.), той, що відкрив постулят тяглости і що в ґеометрії стосував методи сучасної вищої аналізи, доходив до своїх вислідів при помочи пропорцій. Альґебра — за вiймком може одного Діофанта (250 по Хр.) була чужа грецькому інтелектові, як взагалі чуже було грекам функційне розуміння математики.

В середніх віках математика розвивається завдяки двом геніяльним народам Сходу, індійцям і арабам. Індійці дали математиці чудовий винахід — математичну азбуку і ввели поняття зера, яке чуже було Грекам, а без якого поступ математики був би неможливий, араби перенесли науку математики на захід, до Італії і Франції. Завдяки винаходові загальних чисел, якого доконав француз Вієт (*Viete 1540—1603*) прийшла черга на модерну науку ... альґебри і загальної аритметики. На границі давних і нових часів стоять два французькі математики, великий Ферма (*Fermat 1601—1665*), творець синтетичної теорії чисел, і неменше великий Декарт (*Descartes 1596—1650*), творець аналітичної геометрії, того методу, при допомозі якого став можливим дальший розвиток математики і споріднених наук. XVII. і XVIII. віки принесли завдяки генієві Нютона (*Newton*), Лейбніца (*Leibniz*), швайцарської династії математиків Бернуллів (*Bernoulli*) і великого Ойлєра (*Euler*) відкриття аналізи безконечно малих, тобто рахунку діференціяльного й інтегрального. Це, на мій погляд, найбільший винахід, на який коли-небудь спромігся геній людського духа. Завдяки тим новим методам розвиток математики значно прискорився; XVIII. і XIX. вік творять теорію функцій всяких типів, а на математичнім небозводі сяють першорядні звізди, як у Франції Лаґранж (*Lagrange*) і Коші (*Cauchy*), в Норвегії молоденький геніяльний Абель **), в Німеччині князь математиків Гавс (*Gauss* 1777—1855), Ріман (*Riemann* 1826—1866) і Веєрштрасс (*Weierstrass* 1815—1897) та інші. Та побіч цих функціональних дослідів ...

*) Маю на думці т. зв. вири і струї всесвітнього етеру.

**) Про цього великого математика ... монографію К. Глібовицького в Збірнику мат. прир. секції т. IX.

має надію, що через такі реферати і дискусії дійде лекше до консолідації українського елементу у Львові, а то з одного боку — через злагоджения ріжниці політичних поглядів і що через те Народна Організація зможе згуртувати до праці здійснення її завдань тим ширші верстви населення без ріжниці політичних поглядів.

Лев Петрушевич.

* * *

Пояснення до спростування.

Девятнацятий параграф пресового закону має те до себе, що газета обовязана містити навіть „простування", що нічого не простують, якщо вони тільки відповідають формально вимогам того параграфу, а їх автори на нього покликуються. До такої категорії „простувань" належить і повище. На ділі воно нічого не простує, а тільки підтверджує те, що писалося в дотичній статті „Діла".

Відносно ж того, що на перший погляд фактично простувалоб, ми ще раз заявляємо, що на останні збори дільницевої і організації на городецькій дільниці Львова ініціятори наради всіх членів тої організації не запросили. Не запросили на них навіть деяких членів дільницевої управи. Чому так сталося, в те ми не входимо, але це факт. Щож до інших порушених у „спростуванні" фактів, то ми звернулися за поясненнями до тодішнього голови тієї організації п. М. Стефанівського. Він прислав нам таке письмо:

„Неправдою є, немов би я о с о б и с т о запросив п. П. на референта, зате правдою є, що запросив я його не о с о б и с т о, але як голова дільницевої управи Орг. м. Львова виконуючи ухвалу тієї організації, переперту сторонниками ідеольогії „Ради".

Щодо „реферату" п. Петрушевича, то промовив він до переконання хіба ⅓ присутніх, котрими були відомі загально „діячі" зі всіх зборів просвітних і культурних установ на периферіях Львова.

В дискусії ані одним словом не говорилося про ціль і завдання Організації м. Львова — зате учасники дискусії поставили референтові питання, з якими кличами мають іти в селянсько-робітничу масу, за якою державою заявляється референт, буржуазно-національною, чи робітничо-селянською? При тім ідеольоги робітничо-селянського фронту і симпатики групи „Ради" в одній особі отверто жалували, що служили в рядах Української Гал. Армії, бо бачать, що сьогодні мусять боротися з власною буржуазією за класову робітничу державу, як з ворогами. При тім заявили, що не визнають ніякої „нації", бо вона є забороло́м імперіялізму, а визнають тільки „клясу" і інтернаціональну клясову боротьбу. Заявили накінець, що на випадок виборів підуть рамя об рамя з польськими і жидівськими „клясовими" товаришами, а не з українськими націоналістами. В тих справах ставили питання п. Петрушевичеві, однак він на це н е д а в н і я к о ї в і д п о в і д и. — Так виглядала дискусія про „українізацію" м. Львова.

Члени УНДО, присутні на цій дискусії, пильно прислухувалися, як прихильники „Ради" дискутують „між собою" і здивувало їх, а між ними й мене те, що п. Петрушевич на всі запити „своїх" не дав відповіди — хіба що його мовчанку треба також уважати відповідю.

Львів, дня 10. квітня 1927.

М. Стефанівський.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Бої в Китаю.

Зміна положення в Китаю. — Невдачі кантонців. — Бої з комуністами. — Амбасада СРСР. кидає Пекін. — Становище Японії.

Льондон, 12. квітня 1927.

Положення в Китаю змінилося наслідком останніх подій, а саме з причини відношення китайських властей до більшовицького посольства в Пекіні і консуляту в Шангаю, покарання смертю ген. Пі-Шу-Чена, невдачного оборонця Шангаю і поразки кантонців.

„Дейли Мейл" пише, що кантонські війська окружено з трьох боків здовж каналу біля Чі-Кінг. Потім північні війська пустилися в погоню за кантонцями і гнали їх аж до ріки Янг-Тсе-Кянг. Втрати кантонців були дуже великі. Вояки зовсім розбіглися. Чанг-Тсо-Лін є тепер 150 км. від Шангаю.

„Дейли Тел." описує, як вбито Пі-Шу-Чена. Генерал той прийшов оправдатися, що віддав Шангай без бою. Коли вертав до своєї кватири, в місцевости Кай-Чан казав його розстріляти без суду інший генерал.

Париж, 12. квітня 1927.

Агенція Аваса повідомляє, що відділ Чанг-Кай-Шека арештував у Шангаю провідника професійних союзів. Перед воєнним судом визнав він, що дістав гроші за приготування вбивства провідника правого крила Куомінтангу. Опісля воєштований підписав прикази, щоби професійні союзи складали зброю. Вкочі 5000-ний відділ війська, що борються проти комуністів, заняв двірець південної залізниці. Комуністичні відділи потерпіли тяжкі втрати й уступили.

Льондон, 12. квітня 1927.

Більшовицька амбасада в Пекіні почала приготування до відїзду. Річи і документи амбасади заняли три поїзди. У Тієн-Тсіні перетранспортують їх на кораблі, що відїдуть до Владивостока.

Париж, 12. квітня 1927.

Справоздавець „Пті Парізієн" подає свою розмову з японським ген. консулем у Пекіні, Ядою. Консуль заявив, що колиб прийшло до радянсько-китайського конфлікту, Японія не могла би бути невтральною і мусіла би приступити до збройної інтервенції для привернення мира. Японія не допустить до збільшовизування Китаю.

Преса про італійсько-мадярський пакт.

Рим, 12. квітня 1927.

Заключення італійсько-мадярського пакту викликало в Парижі неприхильні для Італії коментарі, а в італійській пресі відбилося протифранцуським тоном. „Корєре д' Італія" пише, що причиною зарозумілости Франції є те, що вона узурпує собі рішаючий вплив на сході Европи. Італія має більше право працювати з наддунайськими і балканськими державами для забезпечення арбітражного пакту, бо Італія вдержує щирі взаємини не лише з побідними, але і побідженими державами. Франція піддержує лише побідників проти побіджених.

Безпосередні переговори між Італією і Югославією.

Білгород, 12. квітня 1927.

Італія порозумілася з Югославією в справі безпосередніх переговорів, що мають зачатися в найближчому тижні.

Реконструкція кабінету СХС.

Білгород, 12. квітня 1927.

Король Олександер на авдієнції з прем. Узуновичем обговорював політичні справи. Є чутки, що мається зреконструвати кабінет.

Диктатура на Литві?

Берлін, 12. квітня 1927.

З Ковна повідомляють, що през. ради міністрів Вальдемарас підписав декрет про розвязання сойму. Сподіються проголошення військової диктатури.

Процес за атентат на Мусолінія.

Рим, 12. квітня 1927.

Вчора почався процес проти Занібонія за виконання атентату на Мусолінія. Занібоні признався до відповідальности. Каже, що ділав як ворог фашизму, а бажав вцілити в його найчуткіше місце. У суддів не просить ласки. Процес потреває кілька днів.

Залізнича катастрофа.

Берно на Моравії, 12. квітня 1927.

Вчора прийшло тут до великої залізничої катастрофи на головному двірці, де стрінулися з собою два поїзди. Згинуло на місці 7 осіб, 40 є тяжко ранених, а понад 100 легко. Машиніста арештовано.

Чоловік, що відрубав собі ногу...

Відень, 12. квітня 1927.

Цілий Відень, не зважаючи на передвиборчу горячку, був кілька днів під вражінням сензаційного процесу проти молодого супружа Мареків. Справа ця набрала такого розголосу тому, що герой цього процесу Марек, що подавався за інжиніра-винахідника, заасекурувався перед роком від нещасливого випадку на суму 400.000 долярів і безпосередньо по заплаченню першої премії — втратив ногу, нібито наслідком нещасливого випадку. Всі познаки вказували на те, що діло тут у величезному ошустві. Марек відрубав собі ногу або сам, або — що правдоподібніше — зробила це його прегарна жіночка, задля примх і вигод якої він попадав чимраз більше в довги і вкінці вхопився аж такого засобу, щоб її і себе вповні забезпечити. Віденський процес, що мав богато цікавих моментів, вівся проти Марека і його жінки за очорнення ними і клевету на лікарів-спеціялістів, які оглядали після катастрофи ногу Марека і які нібито поробили на ній карби, аби виглядало, що ногу відтято кількома ударами сокири (так у дійсности було), а не одним ударом сокири-машини, як упевняв він. Обоїх обвинувачених засуджено за клевету, кинену на лікарів, по кілька місяців вязниці. Незалежно від цього засуду прийде ще до другого процесу Мареків, тим разом з „Англьо-Данубіян-Льойдом", в якому Марек забезпечився був від нещасливого випадку. Обоє відсиділи вже свою кару, перебувши кілька місяців у слідчій вязниці. Тепер звернулися до цієї славної пари ріжні фільмові товариства з предложенням сфільмувати їх, а одночасно він, Марек, має виголосити у Відні прилюдний відчит у найбільшій салі про свої мнимі винаходи (він має всього 23 роки). Як не як, а до гроша ця помислова пара прийде.

Самовбивство дівчини.

Львів, 13. квітня 1927.

Вчора рано при вул. Зборовських 26. згинула страшною смертю 20-літня гімназійна абсольвентка й модистка Олена Ліцман. Вона замкнулась у кімнаті, облилася спіртом, роздягнулась, поклалася до ліжка і підпалила його. Ратункова стація забрала Ліцманівну до шпиталю, де після 2-год. мук померла. Причиною самогубства мабуть нервова недуга.

Переїханий автом.

Львів, 13. квітня 1927.

На розі вул. Ягайлонської і Легіонів наїхало авто лікаря д-ра Ол. Барвінського на 12-літнього хлопця Вол. Білика. Колеса авта заломили хлопцеві череп. Хлопця перевезено до шпиталю. Автом кермував шофер Кулюга.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·93, Банк Польський платив за доляра у готівці 8·90, за Ніо Иорк 8·91, австрійські шілінги 125·54, данцігські гульдени 172·50, французькі франки 34·90, швайцарські франки 171·73, німецькі марки 211·15.

Збіже.

Пшениця двірська 55·25—57·75, пшениця селянська 53·50—54·50, жито гал. 39·25—39·75, ячмінь броварний 41·00—42·00, ячмінь на мливо 31—32, ячмінь пастівний 28·75—29·75, овес 32·00—33·00, кукурудза румунська 26·00—27·00, бараболя пром. 7·00—7·50, бараболя для їди 8·50—9·00.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Відгуки дня.

Манія поєдинків.

Мене здивувала одна обставина: в останніх часах дається завважити в українців великий гін до поєдинків.

Стоїш у Атляса чи іншого Фукса і нехотячи штовхнеш другого панищо, то хоч би ти його зараз і перепросив, напевно вийде з цього справа чести.

Идеш вулицею і не вклонишся якійсь парі з тої простої причини, що не видиш, будь певний, що за годину-дві зайдуть у твою хату секунданти.

Скажеш до когось: „Е, ви розумна голова; то відомо всім". Ручу, що будеш мати справу чести за те, що назвав того „когось"... дурнем.

І так далі і далі, без кінця, міри і опамятання.

Мене, як кажу, здивувала ця обставина і я почав шукати причин, чому так негайно, так несподівано люди стали такі чуткі на образу чести.

(Ясно, що все вище згадане відноситься тільки до наших земляків і тільки до таких або подібних образ!)

Довго я не міг розчовпати, звідки взявся той войовничий дух у мирних галичан. Адже відома річ, які вони страшенно довготерпеливі, витрівалі в муках і легкопрощаючі у... відношенні до чужих націй.

Сидять здорові як медведі молоді русини в каварні. Біля них при другім столику два польські оселедці.

— *Psiakrew, już i tutaj hajdamacki język wylazi!*

Русини вдають, що не чують.

— *Co oni tutaj chcą? Mają swoją karczmę, więc niech się nie pchają do porządnych lokali.*

Русини почули, бо мусіли, й один з них (найвідважніший!) каже під носом:

— Це має бути вища культура!? Панове, ходім звідси! За свої гроші ще маємо слухати імпертиненцій!..

Встають і виходять, зовсім як обиджені посли европейських парляментів.

Так воно дуже часто буває, але тільки тоді, коли ображує чужинець. Нехай би свій до свого сказав щось далеко не таке, молоді медведі рознеслиб і його і цілу каварню.

Клич: „Свій до свого по своє" в тім випадку прикоровлюється як найточніше.

Щож до скількости справ чести серед нас у теперішню хвилю, то я прийшов до переконання, що в цьому завинив підручник Підковича. Автор, опираючись на довголітних обсерваціях і студіях над нашою психікою, видав підручник для справ чести... з виключенням поєдинків.

Тієї книжки вчепилися всі, яким на серці лежить їхнє дороге здоровля і, маючи запевнену параграфами безпеку, видають... поєдинки.

На мою думку Підкович поступив зле. Безперечно всякі нездорові річи, як шаблі, пістолі чи... брр... рапіри, треба було виключити, але поєдинок на тупе оружя можна було оставити. Адже боротьба „навкулачки" лежить у нашій крови і згідна з нашою традицією!...

Сталиб напроти себе два „вороги", закасалиб рукави і луп-луп-тарах: в ніс, під око, в ухо, евентуально в зуби.

Все булоб тоді як слід, бо і „честь би придбав і життяб заховав".

А так роблять люди тільки рух, страшать один одного і псують непотрібно атмосферу.

Вкінці наражуються ще на витрату, бо секунданти не такі дурні, щоб полагодити згоду „на сухо".

Інша зовсім річ, коли образа є більша, або виглядає більша.

Наприклад: назве хтось когось злодієм, чи ошустом, чи агентом дефензиви, тоді справа стає поважною.

В найстрашніших випадках ображений потягає до відповідальности не того, що образив, а того, що повторив десь образу і починається авантюра.

перша половина XIX в. вносить у математику нове поняття: групу. Створив його один з найбільших математичних ґеніїв усіх часів, 20-літній Гальоа (*Galois* 1811—1832). Трагічна доля цього молодця; у 20 році життя гине в двобою, а в навечерє смерти немов завіщення лишив начерк таких глубоких і безцінних математичних ідей, які дали основу до математичних дослідів на протяг цілих десяток літ. Теорію груп розвинули шойно в другій половині XIX ст. тяглих Норвел Лі (*Lie* 1842—1891), нетяглих Пуанкаре (*Poincaré* 1854—1914) і Кляйн (*Klein* 1849—1925). Теорія функцій і груп — це один з найкращих і найбільше плодовитих етапів в розвитку математичних наук. Нинішній вік поширює дальше теорію функцій і груп, розвиває теорію чисел і множин (*Mengenlehre*), але перш усього піддає ґрунтовній ревізії основи, на яких построєна математика і змагає до т. зв. аритметизації математичних наук, тоб-то до зведення усіх її основ до основ аритметики, бо лиш в аритметиці нема ніяких сумнівів щодо правдивости тих елементів, на яких вона оперта. І тут на перше місце висувається особа найбільшого сучасного математика Д. Гільберта.

Цей віковічний розвиток математики, який я тут вкоротці зясував, такий величавий твір людського духа, над якого вищого нема. Бо це строга, льогічна, консеквентна аж до подробиць будова. Тут все є правда і все остане правдою, без огляду на те, чи прийде та чи інша форма правління, чи історія змете держави і нації з поверхні землі, чи врешті наш мікрокосм розлетиться в безвістях безконечного простору. І тому-то математичні студії витворюють в душі людській почуття покори перед тими безконечними проблемами, що до них веде математика, але з другого боку наповнює наше серце гордістю і подивом для цеї найвищої, найгеніяльнішої концепції людського духа.

Добре, скаже дехто, але математика — це наука абстрактна, що не має ніякого звязку з дійсністю. Правда — кождий, що троха пізнав елементарну математику, знає, що вона грає велику ролю в буденнім житті, що без неї нема ані фізики ані техніки; але що кому прийде з тих безчисленних функцій, аналітичних, еліптичних, автоморфних і т. д., з груп, надчисел, надпросторів, неевклідової геометрії і т. д.? На те скажу, що не та наука ідеальна, що має тісний звязок з практичним життям, але рівно високо, а може ще й вище стоїть наука, що служить самій науці як мистецтво мистецтву.

(Кінець буде).

Поєдинки — виключені. Польський суд — не випадає. Свій, громадянський — богато розголосу.

Після двох-трьох нарад секундантів — ховається все до кишені!

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано одно місце і ціле закінчення передової статті „Україна і Польща". Це 32-а чергова конфіската в цьому році.

— **Новий гр.-кат. єпископ.** Дня 25. березня ц. р. відбулося в Римі, в церкві св. Климента, урочисте рукоположення новоіменованого епископа для пряшівської епархії (Словаччина) преосвященого Павла Гойдича ЧСВВ. В тій самій церкві висвячено недавно болгарського гр.-кат. епископа Куртева. Святителями були: еп. крижевацький Діонізій Нярадий, еп. перемиський И. Коциловський і еп. американських українців К. Богачевський.

— **Перша всеукраїнська мистецька виставка** відчинена в Харкові. Беруть у ній участь усі малярі, що находяться на Радянській Україні, а також Бабій і Глущенко, що живуть у Парижі.

— **Військові полекші для матуристів.** Матуристи, які мають цього року ставати до війська, матимуть скорочену службу на 3 місяці менше, себто на 15 місяців, коли служитимуть без перерви від 7. липня ц. р. до 1. жовтня 1928 р. Ті, що предложать докази, що служили бодай 3 місяці як охотники підчас польсько-більшовицької війни, служитимуть тільки 12 місяців і то від 1. жовтня. Ті самі полекші матимуть матуристи, які безпосередно перед військовим покликом брали участь у вправах військової підготовки й одержали свідоцтво курсів з літнього табору.

— **Рідке кохання.** Львівський підстаршина Зигмунт Липський перейшов на юдаїзм. Мотив: кохання до жидівки, дочки різника. Минулого тижня „молодий" перед шлюбом перейшов прикру ритуальну операцію.

— **Хто такий Лістер?** Цими днями святкували в Англії соті роковини дня уродин великого лікаря. Лістера, основника нової методи хірургії. Перед ним усі операції, роблені лікарями, кінчались переважно смертю наслідком гноєння ран. Лістер найшов антисептичний (протизаразний) середник, який не допускав до зараження крови. Вже геніяльний Пастер найшов причину цього грізного зараження, але не міг йому зарадити. Коли в 1871 р. вживано як охоронного середника перевязки з вати, після сполокання ран алькоголем і відповідним квасом, на 34 оперованих було 19 групів, але це вже вважали великим здобутком медицини. Лістер, пішовши за вказівками Пастера, найшов антисептику і перший зважився на операції, які на загальну думку були пропащі. Крім антисептики Лістер причинився до підготовлення ще славнішої методи: антисептичної (вільної від мікробів). Метода звана „лістеризмом" давала після його відкриття лише 5 проц. випадків смерти при ампутаціях (відтинаннях частин тіла), коли раніше тих випадків було 65 проц. Одного з найбільших опікунів недужих, Лістера, мало хто в нас знає, навіть з імени!

— **Виставка французької преси.** Цими днями в Парижі, у найближчім сусідстві саль парляменту та міністерства закордонних справ відчинено виставку французької преси від найдавніших часів аж до останніх. Є це історія преси на живих зразках часописів, від 1609 р. першої, яка появилася під редакцією Теофраста Ренодо. Великанський відділ займають часописи революційної доби, цензуровані, переслідувані, підземельні, летучки. Є там нпр. „Ґазет насіональ" з 1793 р. з точним справозданням процесу проти Людвика XVI. і славна „Ляндерн" Рошфора, друкована на чужині проти уряду Наполеона III., аж до часописів видаваних підчас останньої війни на фронті, в окопах. Можна уявити собі розміри цеї виставки, коли сама нинішня французька преса складається з кількасот часописів! Можемо себе потішити, що як колись світ побачить виставку нашої преси, то там найде також документи, яким буде приглядатись із витріщеними очима: нпр. з історії цензури в краю, це цензура офіціяльно не істнує.

— **З людського звіринця.** У місті Ораніенбурґ, біля Берліна, судили 15-літнього хлопця Мюлера, вихованого в захисті для сиріт, який убив одночасно три особи: трьох членів одної родини, з наміром грабунку. Хлопець поводився на суді цинічно, як уроджений злочинець. Суддя, який виміряв йому найвищу законну кару: 10 літ вязниці, висловив жаль, що не міг засудити його на більше.

— **Великанські хрестини.** Берлінська міська рада приняла більшістю голосів лівих партій рішення, щоби переіменувати вулиці, які носять на собі сліди монархічного режиму. А таких є всього... 6.000. Таке велике місто, як Берлін, може заспокоїти цією цифрою бажання зробити славними аж 6.000 людей. Не жаль нам монархістичних слав на рогах вулиць, а жаль листонощів.

— **Летуни і подружа.** Італійська рада міністрів рішила, що військові летуни не можуть женитись раніше як у 30 році життя. У мотивах сказано, що виконування професії летуна не можна погодити з родинним життям. Ті, що за високо літали, завсіди не надавались до подружа.

— **Привязання до рідного села** є щораз слабше у Франції, де молодь радо мандрує до більших міст, приваблена вигодами панства. Це сильно журить уряд, тому, що щораз менше є робучих рук на ріллі. Головно дівчата втікають до міста, як кажуть, „за шовковими панчохами". Найстарший член міської ради Парижа впевняє, що найшов спосіб на справжнє привязання до землі цих утікачів. Він радить урядові жертвувати річно 10 міл. на премії для сільських дівчат, які вийдуть замуж на селі і там лишаться. Їх діти мають бути також обезпечені.

— **Недискретний президент.** Париська преса має чимало сміху із свого президента Думерґа, який на старости літ дістав формальні освідчини від якоїсь американської міліонерки. Думерґ не був ніколи жонатий і не має охоти зміняти парубоцького стану, але завзята американка стежить за ним зранку до ночі своїм автом і детективами, шукаючи нагоди до стрічі. Може добродій Думерґ і жалує вже тепер своєї недискретности, зрадивши лист з освідчинами у клюбі, і хотів би бодай поглянути на свою „жертву". За пізно: тепер його стережуть більше, як перед анархістичним замахом.

— **Дивні дива.** Якийсь пророк віщує нам цього літа кінець світа у досить неприємній формі: від хвоста комети наповненої отруйним ґазом. Така комета мала вже раз махнути хвостом на наш бік у 39.) році, коли на землю впала велика чума. Тепер вона махне на нас остаточно. А ми гадали, що вона від 1914 р. пускає свої отруйні ґази постійно! — В індійськім місті Аллягабад найдено 10-літнього хлопця, вихованого в печері вовками. Хлопець ходить на рачках, хлебтає, коли пє, без помочі рук, їсть траву, виє і кусає. Лікарі попробують з нього зробити чоловіка. Бо що з чоловіка можна зробити вовка, цього вже доказали вовки не вперше. І ми, люди також.

— **Світова всячина.** Між Льондоном і Парижем щез пасажирський літак з двома особами при переїзді Ля Маншу. — Від 27. до 30. ц. м. збереться в Бад-Найгайм другий загальний конгрес для психопатії.—Помер відомий дослідник північного бігуна американець Джон Бартлет в 83 р., уроджений в Новофундляндії. — На пароплаві „Арундель Касль", що виїхав з Капштадту до Англії, вибухла чума.—4. мая почнеться світова господарська конференція під проводом бельгійського премієра Теніса. — Президент Масарик поїхав з Єгипту до Палестини на тижневий побут. —В околиці Сараєва відкрили незвичайно добре збережений римський амфітеатр з доби імператора Клявдія; він має 2 гектари. — У вересні цього року збереться в Празі европейсько-американський конґрес представників вільних релігій.— Кіновий трест СРСР. вислав запросини Чарлі Чаплінові, щоби приїхав туди, коли Злучені Держави його бойкотують. — У Берліні в хаті якогось перза найдено аж три сотнари опія в сирім виді; пакети йшли з Теґерану контрабандою або як „зразки без вартости". — На Мадярщині, в околиці міста Кечкемет легкий землетрус нарушив доми і счинив велику паніку.

— **„Свобода"** ч. 16 містить: Небезпечний ворог. Невже убийник Собінського? Невдале хліборобське збіговище. Що їм в голові? Американська позичка для Польщі. Тяганина з громадськими виборами. Патик в кацапськім муравлищі. Повітовий Народній Зїзд у Львові. Організаційний рух. Родичам під розвагу. Лист з Бразилії. Поставив на своїм. В кого є затрата людського сорому і моралі? Новинки. Що чувати у світі. Дописи з краю.

Пан Осип Куриллас артист маляр зволить ласкаво приняти щиру прилюдну подяку за безінтересовне намальовання прегарних, святочних великодних карток для Комітету допомоги вдовам і сиротам по священиках. Щире „Спасибіг" за добре серце та велику жертву від всіх священичих сиріт і вдів. Картки вже появились.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Прибиті важким смутком ізза невмолимої смерти нашої найдорожшої матері, бабці і прабабці **Антоніни Домбчевської** почуваємося до великого обовязку зложити цією дорогою щиру подяку усім тим добродіям, що спішили з поміччю і потіхою в часі недуги дорогої Покійної, як також усім тим, що були ласкаві зложити послідню присуту своєю участю в похоронах. Зокрема складаємо щиру подяку Вп. о. Семчишинові за уділення Найсвятійших Тайн і Єлеопомазання, за ласкаве відправлення похоронних обрядів і відпровадження тлінних останків, складаємо щиру подяку Впр. оо. канонікам Лужницькому, Томовичові, Бачинському і Ладі, о. кан. Бачинському за зворушуючі надгробні пращальні слова. Дякуємо Вп. панам д-рові Барвінському, Бурачинському, Курівцеві і Щуровському за совітне лічення Покійниці, а Впов. стрийкові Рогозинському і Вп. пані Гриньовській за ласкаву щиру поміч в улаштуванні похоронів, та усім, що зволили своєю присутністю звеличати похоронні обряди, та заявили устно і письменно вирази свого щирого співчуття. — *Діти, внуки і правнуки.* 1932

Подяка.

Почуваюся до милого обовязку отсим зложити щиру подяку Вповажаним станиславівським панам лікарям: д-рові Костеві Воєвідці, д-рові Михайлові Козакові і д-рові Юрієві Розенбавмові за безінтересне, повне запопадливости і посвяти кількамісячне лікування мене у тяжкій моїй недузі серця. За Ваші труди і те, що в найкритичнішій стадії моєї недуги ні в день ні в ночі не щадили Ви своїх сил і часу, та вмілими забігами уратували мені життя — сердечне Вам „спасибіг". — *Д-р Н. Сабат*, директор української гімназії в Станиславові. 186?

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.